

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

I ÅRG.

STOCKHOLM, 1 MAJ 1912.

N:o 5.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ELISABETH KREY.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/2 4—1/2 5.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan 1

Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.

Rikstel. Norr 600. Allm. tel. Brunkeb. 944.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Distribuering i Stockholm:

Rikstel. Norr 585. Allm. tel. 209 68.

9 f. m.—7 e. m.

Prenumeration genom posten

Pris för 1912 75 öre. Lösnummer 5 öre.

För Utlandet 1 krona 75 öre i postanvisning till

tidningens expedition.

Annonspris: 20 öre per millimeterhöjd, större

annonser och årsannonser rabatt.

Rikstel. 456. Allm. tel. 604.

9 f. m.—7 e. m.

Ställningen.

Det är nu sex år sedan riksdagen i princip godkände kravet på politisk rösträtt för kvinnor, då båda kamrarna efter konstitutionsutskottets tillstyrkan beslöt en skrivelse till regeringen med begäran om utredning och av densamma föranlett förslag angående rösträtt för kvinnor. Första kammaren biträdde beslutet med 9 rösters majoritet, Andra kammaren med 27. Sedan dess har Andra kammaren två gånger antagit förslag om rösträtt för kvinnor 1909 utan votering och 1911 med 120 röster mot 92, medan Första kammaren med förebärande av huvudsakligen fyra skäl ställt sig avvisande mot de framlagda förslagen — känslöskälen, som naturligt är, häri icke inberäknade. En granskning av de fyra huvudskälen för rent avslag eller ett uppskjutande på obestämd tid av frågans lösning, visar att dessa nu äro brakta ur världen.

Den första av invändningarna hette: männens rösträttsfråga måste lösas först. Detta skedde år 1907.

Den andra invändningen "vi måste först avvakta resultatet av den igångsatta utredningen" kan icke heller längre åberopas, då den till professor Reuterskiöld anförtrodda delen av utredningen förelåg färdig redan i mars förlidet år, och den andra, den sista delen överlämnades till riksdagen i mars detta år. Båda dessa utredningar hade igångsatts av den Lindmanska regeringen, vars chef öppet förklarar, att några vidare utredningar från dess sida icke skulle ifrågasättas.

Det tredje skälet för avslag att "en så viktig reform måste föreslås genom regeringsproposition" röjdes ur vägen den 2 april 1912.

Återstår det fjärde, det sista skälet, att "man först borde få erfarenhet av verkningarna av den utvidgade rösträtten för män". Resultatet framgick

Jag måste erkänna, att då jag ser denna överlägsna intellektuella och andliga kraft, så väl organiserad och så frikostigt använd av kvinnorna i deras kamp för rösträtten, beklagar jag att så mycken kraft skall berövas andra stora sociala reformer — nykterhet, fred, arbetarelagstiftning och mycket annat, — vilka lika mycket beröra kvinnorna som männen. Det sociala reformarbetet är f. n. berövat mycken ädel hänförelse och många visa råd, under det att våra kvinnor fortfarande tvingas att uppehålla striden och kämpa för sina egna elementära rättigheter.

BISKOPEN AV LINCOLN.

av valen till Andra kammaren hösten 1911 och visar en överväldigande majoritet av de partier, vilka satt politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor på sitt program.

Visserligen finnas även rent principiella motståndare till frågan om rösträtt för kvinnor, men dessa, som voro i minoritet redan 1906, torde, med den sammansättning Första kammaren efter upplösningen erhållit, knappast kunna diktera kammarens beslut.

De skäl, vilka i realiteten torde komma att bli avgörande vid frågans behandling i riksdagen, äro nog de rent partipolitiska. Anhängare och motståndare skiljas numera nästan uteslutande genom partigränserna, och högern såsom parti gör numera lika liten hemlighet av sitt motstånd mot kvinnorösträtten som vänstern av sitt stödande av densamma, om och högern såsom förmildrande omständighet ofta visar på det faktum, att det finns många enskilda högermän, som äro anhängare av saken.

Redan vid rösträttsdebatten i Första kammaren 1908 yttrade dåvarande ordföranden i konstitutionsutskottet professor Blomberg: "Jag inser även full väl, att våra rösträttsivrare kvinnor, som under senare år så kraftigt samlat sig för att arbeta för utvecklingen av dessa strävanden och vilkas leder därunder så starkt tillväxt, — — dessa kvinnor, som nu känna sig väl rustade och ägnade att ta del i det politiska arbetet, räkna som förlorat varje år, som går, innan de få till fosterlandets gagn utnyttja sin intelligens, sina insikter och sina samlade erfarenheter, och de vilja därför så fort som möjligt göra sina varma religiösa, humanitära och nationella intressen gällande."

Kvinnorösträttens kände anhängare justitierådet Trygger yttrade vid samma tillfälle:

"Enligt min mening böra vi redan nu giva ett otvetydigt bevis på, att vi värdera kvinnans insats i samhällslivet, även det politiska. Vi böra i gärning erkänna, att många viktiga sociala och ekonomiska spörsmål — av vilka en del rent av uteslutande beröra kvinnan — erhålla en bättre utredning och en lyckligare lösning, om kvinnorna så att säga officiellt inbjudas att däri uttala sin mening."

För det faktum att kvinnorösträtten räknar enskilda anhängare inom högern är icke heller högerpressen blind. Sålunda säges i en ledande artikel i det moderatkonserverativa Lunds Dagblad:

"Det är sålunda orätt, då det från vänsterhåll förklaras, att det moderata partiet är motståndare till kvinnans rösträtt, att partiet vill hålla kvinnorna tillbaka, beröva dem deras oförytterliga rättigheter o. s. v. Detta kan nog sägas om en del moderata män — — —" och vidare säger samma tidning: "Kvinnorösträttsfrågan lär nog icke kunna mer än på sin höjd uppskjutas en relativt kort tid, och det moderata partiets flertal torde icke vara sinnadt att göra motstånd endast för dettas egen skull."

Till och med i en ledande cirkulärartikel, som införts i ett stort antal högertidningar i landsorten och som naturligtvis i övrigt ställer sig avvisande till regeringsförslaget, finner man efter ett erkännande av att "åtskilliga framstående högermän i riksdagen — — — gjort sig till damernas riddare", ett yttrande sådant som detta: "justitieministern i den Lindmanska

Meddelaktighet och medansvarighet.

Ecklesiastikministern bemöter hr Lindman.

Söndagen den 21 april talade ecklesiastikministern d:r Fridtjuv Berg på ett av omkring 500 personer besökt möte i Kalmar på samma ställe där omkring en månad tidigare f. d. statsministern Lindman drog i härnad mot den kvinnliga rösträtten. Ecklesiastikministerns anförande blev ett uttömmande bemötande av hr Lindmans tal och en dröpande kritik av den hållningslöshet, som högern såsom parti intagit till det kvinnliga rösträttskravet. Utrymmet tillåter oss tyvärr icke att här anföra mera än en bråkdel av det till kvinnorösträttens förmån så tungt vägande och logiskt bindande föredraget, vars huvudinnehåll kan sammanfattas i orden: ingen makt utan ansvar.

För min personliga del, yttrar dr. Berg, har jag varit klar med frågan för mer än en mansålder sedan, och lika litet som jag har något nöje av att debattera frågan huruvida 2x2 är 4 eller 3, lika litet tilltalar det mig att rent principiellt behandla frågan huruvida kvinnorna böra erhålla fulla medborgerliga rättigheter eller fortfarande vara utestängda från ansvarigt deltagande i det politiska livet. Jag säger med lit: ansvarigt deltagande. Det är nämligen en sak som högers män vid tal om denna sak ständigt glömma, nämligen att kvinnorna icke kunna utestängas från deltagande i de politiska striderna och därför ej heller äro utestängda därifrån. När hr Lindman stod här i Kalmar och "inför landstingsmannavalen" talade mot den kvinnliga rösträtten, så manade han i själva verket sina kvinnliga åhörare att använda den faktiska politiska rösträtt som de för närvarande äga till Första kammaren på så sätt att de icke måtte kunna få rösträtt även till Andra kammaren. Som var och en vet, förhåller det sig ju också så att kvinnor, icke minst högerkvinnor och kanske framför allt just sådana kvin-

regeringen har onekligen genom sina uttalanden i 1907 års rösträttsproposition ställt sig så välvilligt till de nya kraven, att han torde få litet svårt att uppträda såsom en principiell motståndare till dem."

Vad slutligen beträffar den från högerhåll framhävda farhågan av en rubbning i partiernas jämviktsläge såsom en följd av kvinnorösträtten, så borde ju de slutsatser, som högerregeringens rösträttsutredning i detta avseende kommit till, verka lugnande. Förslaget om röstning genom fullmakt för äkta makar bör dessutom, såsom vi redan förut framhållit, bryta udden av detta argument.

För var och en som ser någorlunda klart i frågan, torde ohållbarheten av motståndarnas positioner framstå med all önskvärd tydlighet. Det fordras i själva verket endast stödet av 12 å 14 högermän i Första kammaren, för att frågan skall gå igenom redan i år. Skall icke Första kammarhögern kunna framvisa så många rättfärdiga?

Jönköpings-Magasinet

Etabl. 1873. Regeringsgatan 45. A. T. 5541.

Partym- och Ramaffär.

CONSTANCE MALMSTRÖM

f. d. A. E. Schuldhels — Firman grundad 1794

KAM- & BORSTAFFÄR samt rikhaltigt lager af Toilettartiklar

23 Regeringsgatan 23

Allm. Tel. 11242

73 C Drottninggatan 73 C

Allm. Tel. 10593

ASTRID AHLSTRÖM & Co

MODEAFFÄR

18 Norrmalmstorg 18 (åt Smålandsgatan)

Allm. Telefon 155 80.

LAGERSONS
SKOMAGASIN

Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

nor, som bekämpa det liberala förslaget om kvinnlig rösträtt, själva med liv och lust kasta sig in i de politiska stridigheterna. Somliga skriva, såsom friherrinnan Åkerhielm, tidningsartiklar, bland annat mot kvinnornas inkastande i partipolitiken; andra äro vid val tillfällena synnerligen nitiska med att värva röster och fullmakter samt att utfärda upprop till sitt partis förmån o. s. v. Ja, rätt ofta händer det till och med att kvinnor inom själva riksdagen bereda sig tillfälle att offentligen gripa in i förhandlingarna, framför allt i sådana frågor där kampens vågor gå särskilt höga. Under de 22 år jag varit ledamot av Andra kammaren har det sällan hänt att talmanen måst bruka klubban, men då det hänt har det så gott som alltid varit mot applåderande damer på läktaren. Rätta förhållandet torde i själva verket vara att kvinnorna redan nu ta en ganska livlig del i de politiska striderna, detta icke blott på vänstersidan, utan lika mycket, om ej ännu mera, på högersidan.

Nu torde möjligen någon vilja invända: Ja, men om så är, vartill behöves då valrätten även till Andra kammaren samt valbarheten till båda kamrarna? Vartill skola de tjäna, när kvinnorna i alla fall redan ha rätt att utöva politiskt inflytande och i vidsträckt omfattning även utöva den? Svaret är för oss liberala mycket enkelt. Enligt vår åsikt är det icke rätt och sunt att kvinnorna uppfatta det politiska livet såsom ett pikant skådespel eller ett spännande intrigstycke, i vilket de visserligen kunna ingripa, men för vilket de detta oaktat aldrig ha något ansvar. Vår grundsats är att ingen medborgare eller medborgarinna skall ha makt som icke tillika har ansvar. Meddelaktighet och medansvarighet skola här som eljest följas åt.

Kvinnorösträtten och nykterhetssaken. Vid ett stort politiskt möte i Hjo, utlyst av Frisinnade landsföreningens lokalavdelning därstädes, yttrade redaktör Alkman från Göteborg i en längre vidräkning med högern för dess taktiksvängningar att

"en frontförändring försiggått inom högern från förliden sommars kampanj; då framhölls att religionen och näringarna voro i fara, men i stället för frågorna om Gud och Mammon hade högern nu vänt sin uppmärksamhet till den kvinnliga rösträtten och försvaret. Den kvinnliga rösträtten hade även högern på sin tid ej visat sig avog emot, men ett omslag hade skett efter resultatet om förbudsomröstningen 1910 blivit känt. Omfattningen av det kvinnliga deltagandet i denna hade gjort att högern ansett sig böra taga front mot kvinnans politiska rösträtt."

I Fenixpalatset.

Mötet i Stockholm.

Icke ens kvinnornas argaste fiender kunna göra gällande att de i sin kamp haft den hjälp och det stöd, som tilläventyrs kunna ligga i de flygande fanorna och de klingande spelen. I rösträttsarmén är till och med generalen soldat och arbetar som sådan — det veta bäst vi stockholmskor som i nattens sena timmar på väg från arbete eller nöjen passerat upplysta "rösträttsfönster", som likt ensamma och sena stjärnor varsla om den kommande dagen. Våra hjärtan ha rörts och vår tacksamhet givits inför sådana sent brinnande arbetslampor. Hittills ha de fått ersätta en mera festlig eklärering.

Vid kongressen var det ju litet anorlunda — men vi veta ju själva att det endast var återskenet från alla våra många arbetstimmars lampor som åstadkommit det vackra resultatet.

Emellertid ha vi numera åtminstone en dag att peka på då vår rösträtts sak varit omgiven av härlighet och fest. Det var i Stockholm söndagen den 14 april. Stockholmsföreningen höll offentligt opinionsmöte i Fenixpalatset för att stödja propositionen och för att antaga den resolution som är känd landet över.

Sällan har väl en förväntansfull och glad publik fått samlas i en vackrare möteslokal. Solljuset silade som guld genom det färgade glastaket högt över våra huvuden, strömmade ned över läktarnas ljusa trävirke och fann blommor och grönt att gnistra och leka med runt pelarnas omtag och framme vid talarstolen — från läktarna hängde flaggorna raka och tunga i blått och guld, och uppe på estraden strålade den uppgående solen på alliansens banér — sannerligen, värdinnorna kunde vara nöjda — de hade anordnat en vacker yttre ram kring det ståtligaste möte den svenska rörelsen hittills haft att inregistrera.

Med statsministern i spetsen hade nämligen flertalet medlemmar av landets regering infunnit sig, och bland den fulltaliga publiken i den stora salen syntes ett mycket stort antal riksdagsmän.

Talen ha redan blivit återgivna i hela den svenska pressen. Anna Lindhagen öppnade mötet och gav ordet åt Anna

Mot och för.

Ett möte i Uppsala.

Det är en känd sak, att när en fråga eller en rörelse, om vilken meningarna äro delade, börjar nalkas sin lösning, då sluter sig oppositionen samman för att lägga så många stenar som möjligt på den sista vägsträckan.

En sådan sten på vägen mot målet: rösträtt för Sveriges kvinnor, skulle det möte vara, till vilket ett antal damer av framskjuten samhällsställning i Uppsala inbjudit dem, som ej ansågo, att de skäl, som framförts för den kvinnliga rösträtten, voro tillräckligt uttömmande.

Mötet, som var till trängsel besökt av såväl anhängare som motståndare till kvinnans politiska rösträtt, hade ej mindre än 5 inledarinnor, vilka var och en från sin synpunkt gav ett nekande svar på de båda frågorna: "Behöva kvinnorna den politiska rösträtten?" och "Behöver samhället kvinnans politiska rösträtt?"

Huvudtalare var fru Anna Söderblom, vilken såg saken uteslutande från den lyckliga makans och moderns synpunkt, från deras synpunkt, "som stodo djupast inne i livet". Rösträttskvinnornas framtidsperspektiv var enligt hennes påstående "ett idealsamhälle, där välmående herrar och damer ginga omkring med var sitt barn och var sin röstsedel i handen".

Den andra talarinnan, fröken Eneroth, uppräknade alla de gamla välkända högerskälerna mot kvinnans rösträtt och slutade med att framhålla, att kvinnan ju redan ägde ett område, där hon kunde verka och

Whitlock, som talade om K. P. R. som ett led i all modern och demokratisk politik. Fru Montelius rekapitulerade rörelsens utveckling och historia, fru Agda Östlund förde med talang de socialdemokratiska kvinnornas talan, och d:r Gulli Petrini, som alltid höjer andakten vart hon kommer, gjorde så även här. Och regering och folk applåderade under och efter talen, och rösträttskvinnornas hjärtan fröjdades och hoppades, och till och med för de mest pessimistiska må det ha legat nära till hands att tänka tio år tillbaka i tiden — då en liten hop kvinnor, endast ägande en fast förtröstan, sammanslöto sig på en blygsam lokal icke långt från Fenixpalatset för att söka verka för medborgarrätt för Sveriges kvinnor!

Gwen.

gagna, nämligen det kommunala. Det är för övrigt märkvärdigt att iakttaga huru skarpt man på detta håll skiljer mellan kommunalpolitik och statspolitik, glömmande att kommunen är en stat i smått och att i våra dagar politiken mer än någonsin spelar in i de kommunala valen och det kommunala livet.

En tredje talarinna, fru Ribbing, sökte med hjälp av lagparagrafer bevisa, att kvinnornas intressen voro på ett fullt tillfredsställande sätt tillgodosedda genom vår nuvarande äktenskapslagstiftning och att det vore ett fel hos kvinnorna själva, att de ej begagnade sig av de möjligheter, som här stodo dem till buds, t. ex. äktenskapsförord och boskillnad.

Sedan ytterligare ett par talarinnor framhållit, att hemmets genomsnittskvinna ej hade tid att deltaga i politiken, som borde hållas fjärran från hemmets lugna värld, och att kvinnorna mycket väl kunna påverka den allmänna opinionen utan att deltaga i det politiska livet, begärdes ordet av d:r Lydia Wahlström. I ett storstilat, ofta av starka bifallsyttringar avbrutet anförande bemötte hon de föregående talarinnornas synpunkter och påvisade varför kvinnorna behövde rösträtt och varför samhället behövde kvinnornas rösträtt.

Kvinnorna behövde rösträtt både för att kunna tillvarataga sina egna intressen och för att slippa de reformer, som männen välvilligt ville påtvinga dem.

Staten behövde kvinnornas rösträtt, därför att den på så många håll ingripit just på hemmens rättsområde.

Frågan om kvinnans politiska rösträtt vore ej längre en princip- utan en tidsfråga.

Därefter framhöll fru Louise Woods-Beckman, att det ingalunda behövde råda någon konflikt mellan hemlivet och ett aktivt deltagande i samhällslivet, att det viktigaste av allt vore att lära barnen att bli goda medborgare och att man i fråga om hem- och samhällsliv mycket väl kunde "det ena göra och det andra icke låta". Sedan ett par korta repliker växlats mellan ett par av inledarinnorna och d:r Wahlström, förklarade ordföranden mötet avslutat.

Intrycket av detta möte mot kvinnans politiska rösträtt blev, att de starkare skälerna och de större synpunkterna framfördes av anhängarna av den kvinnliga rösträtten och att det sålunda långt ifrån att skada, tvärtom torde komma att verka för en kraftigare anslutning till den kvinnliga rösträttsrörelsen.

Ezaline Boheman.

En bok om en personlighet.

Lily Brauns Memoiren einer Sozialistin.

Av Elisabeth Krey.

II.

Vi leva genom människorna, låt oss leva för människorna, sådan var den maxim, som Alix von Glyzinski tog i arv av sin man och som hon beredde sig att efterleva. Kort efter mannens död reste hon som delegerad till en stor kvinnokongress i London och mottog där starka livsavgörande intryck. Två saker stå i förgrunden från denna resa: sammankomsterna i Fabian Society, där Bernhard Shaw förkunnade kätteri om socialismen och ett besök i Londons slums. Shaws högförrådiska förkunneelse, att det är de revolterande borgarna, som föra socialismen framåt, att arbetarklassens befrielse icke är ett verk av arbetarklassen själv, ligger och gror i henne och skjuter upp långt senare i hennes liv, då hon står inför viktiga beslut. Hon återvänder till Berlin styrkt i sin föresats att gå in som medlem i det socialdemokratiska partiet. Hon känner sig kallad att utträtta stora ting med detta partis hjälp och hennes fantasi, som alltid är på språng, kastar sig över de socialistiska framtidsutsikter som hon skådar framför sig i det förlovade landets morgondager. Hon och

Heinrich Brandt tillsammans skola nämnas som rörelsens ledare. D:r Heinrich Brandt är en av redaktörerna för Vorwärts och utgivare av en socialistisk tidskrift "Die Neue Gesellschaft". Alix von Glyzinsky blir hans maka, sedan han för hennes skull skilt sig från sin fru, och ser med förvåning, att deras äktenskap framkallar skandal inom partiet, det hade hon icke trott de frigjorda socialdemokraterna om. Överhuvud taget är det ett utmärkande drag hos denna unga nyomvända entusiast, att hon överskattar människorna. Allt det småsinne, det kotte-riväsen och den avundsjuka, som möter henne hos partikamraterna, kan icke nedslå hennes mod. Hon förlorar visserligen sina illusioner, då det gäller de socialdemokratiska kämparnas personer, men idén står in i det sista lika hög och oförstörbar över striden.

Vad "Memoiren einer Sozialistin" ger oss till livs av tysk inre politik under de två senaste årtiondena, må här alldeles lämnas ur räkningen, kejsarens tal, klasslagarna inför riksdagen och valkampens hetta behandlas här på många sidor och äger nog sitt intresse liksom de raskt gjorda småskisserna av Bebel och Liebknecht, av Wanda Orbin, den socialdemokratiska ledarinnan och de mindre stjärnorna, som omge henne. Men Alix Brandts personlighet fyller boken och skjuter allt annat åt sidan. Man ser henne som talarinnan, vilken med sin känslöstämning behärskar folkförsam-

lingar. Där lever och blomstrar en sida av hennes väsen, hon öser ut av sitt medlidande med massorna, av sin frihetskärlek, sitt hat till förtryck, hon spelar på sina ähörars sinnen som på ett mäktigt instrument. En helt annan själ visar hon i sitt förhållande till sin gosse. Inför honom är hon den mottagande och den givande i denna lyckliga växelverkan, som endast en sann mor lyckas bringa till stånd med sitt barn. Kamrat i leken och förtroendena, beskyddarinnan i stunder, då barnets svaghet behöver det kraftiga moderliga stödet. Av doktor Brandt ger boken en sympatisk bild, en man som blir starkare i motgången, seg, full av kraft till kamp och full av vekhet inför den älskade. Deras äktenskap hotas av ekonomiska bekymmer och av de inre kriser, som intet innerligt mänskligt förhållande kan undgå. I ett anfall av missmod och överretning utbrister Alix' make till henne: "Äktenskapet är dock en gräslig inrättning!" Och hon svarar: "Hur stark måste icke kärleken vara för att hålla ut med det..."

Efter all den kamp inom och utom partiet, som denna kvinnliga riddare av socialdemokratien haft att utstå, kommer hon till en inre klarhet över sin ställning gent emot de fördömande partikamraterna och gent emot socialdemokratiens idé.

— Jag grämer mig icke längre över deras dom, säger hon. Som de kvinnliga kamraterna ständigt förargade sig över mitt

yttre, så måste de manliga ta anstöt av mitt väsen. Det låter mycket högmödig och är dock vitt skilt från allt högmöd. Vad jag blivit har jag andra att tacka för, icke blott mina förfäder utan även de många tusenden, som gjorde deras tryggade tillvaro, deras andliga utveckling möjlig genom sitt slavande arbetsliv.

Alla överlöparna från en annan klass förhäva sig över hur mycket de uppgivit, då de slöto sig till socialdemokraterna. Det är falskt, säger Alix Brandt. — Jag vet nu, fortfar hon, att vårt offer icke alls var något offer, utan i stället självhävdelse, ett aktgivande på den inre rösten. Med idén om självuppoffring ha vi vilselett oss själva, men med de andra idéerna vilseleda vi massorna: med jämlikheten i betydelsen av lika värde och lika utvecklingsmöjlighet, med broderligheten i betydelsen av ömsesidig förståelse.

I stället måste man respektera de gränser naturen själv uppställer och arbeta med utvecklingen, som alltid går från det enkla till det sammansatta.

Det blir icke mycket kvar av socialdemokraten Alix Brandt, sedan hon nått detta utvecklingsresultat. Men det är någonting hon kämpat sig fram till efter många lidanden, och med sin vanliga oförskräckta ärlighet slungar hon ut det i världen. Sen må de andra slita henne i stycken.

LIFFÖRSÄKRINGSBOLAGET BALDER

— ÖMSESIDIGT —

Hufvudkontor: STUREGATAN 8, STOCKHOLM.

Alla Balders fonder — omkring 10 miljoner — tillhöra de försäkrade, som äro de enda delägarna i bolaget och ensamma förfoga öfver vinsten.

Balder har låga premier och årliga vinstutdelningar, hvilka pågått alltsedan 1892 och under de senare åren öfverstigit 100,000 kronor pr år.

Balder kan bevilja försäkring äfven utan läkareundersökning. Hafvandeskap utgör ej hinder för försäkring i bolaget. Äfven kvinnliga ombud antagas.

(K. R. 402)

Kvinnornas dag.

Opinionsmöten över hela landet.

Kvinnornas dag har över hela landet firats på ett synnerligen anslående och värdigt sätt. Talare ha varit många av våra mest kända rösträttstalare och för frågan intresserade män, och resolutionen har överallt antagits enhälligt. Till slutningen till mötena har varit storartad — lågt beräknat, torde antalet deltagare tills dato ha uppgått till 16,000. Från många håll klagas över att ej tillräckligt stor lokal funnits för att kunna rymma alla som ville vara med. Likaså hindrades många, särskilt på landet med dess långa avstånd, av den svåra snöstormen; antalet deltagare skulle utan dessa båda hinder säkert ha ökat med ännu ett eller annat tusental. Som exempel på hur svåra förhållandena kunde vara, må anföras några ord ur ett brev från en landsortsförening: "Vi avhöllo vårt opinionsmöte under vinterns allra värsta yrväder... Vi tänkte oss att av brist på folk inställa detsamma, då det ju var antagligt att ingen som ej var tvungen skulle våga sig ut. Snön yrde, så vi sågo endast några meter framför oss, dessutom vadade vi i snön till knäna... Kl. halv 9 voro vi 70 personer och måste alltså börja; den lilla publiken tycktes tillfredsställd av både musik och tal, och sedan tågade vi i väg hem under ännu värre väder med orkanlik storm, glada att ändå haft så pass tillslutning, och frässade i tanken att om det varit fint väder vi fått fullt hus, eller 250 å 300 personer." Vid de flesta mötena har Rösträtt för Kvinnor antingen sälls eller utdelats gratis, och nya medlemmar vunnits för vår sak.

Vi komplettera här den i förra numret lämnade summariska redogörelsen för mötena.

Bollnäs F. K. P. R. hade den 23 april anordnat opinionsmöte med fru Ella Billing som talare.

Charlottenbergs F. K. P. R. hade den 14 april anordnat opinionsmöte med rektor Dahlgren som talare. Mötet var besökt av 100 personer.

Engelholms F. K. P. R. hade den 15 april anordnat opinionsmöte, varvid föredrag hölls av jur. kand. fru Anna Bugge-Wicksell. Några musik- och deklamationsnummer utfyllede programmet. Mötet var besökt av 200 personer.

Enköpings F. K. P. R. hade den 11 april anordnat opinionsmöte. Friherrinnan Ebba Palmstierna höll ett föredrag, vari hon redogjorde för den kvinnliga rösträttsfrågans utveckling samt för det huvudsakligaste i den kungl. propositionen. Mötet var besökt av 200 personer.

Eslövs F. K. P. R. höll sitt opinionsmöte den 8 april. Rektor T. Nyström, som lovat tala, hade blivit förhindrad att infinna sig, varför hans föredrag: "Några ord om kvinnan och hennes politiska rösträtt" upplästes av fru Elsa Alkman. Sedan några musiknummer därpå utförts, hölls huvudtalet för aftonen av fru Annie Gunnarsson, som särskilt uppehöll sig vid den Widellska utredningen. Mötet var besökt av 60 personer.

Falkenbergs F. K. P. R. hade den 13 april anordnat opinionsmöte, varvid fröken Carola Karlsson från Göteborg höll ett synnerligen uppmärksammat föredrag. Mötet var besökt av 150 personer.

Falu F. K. P. R. hade tillsammans med Vita Bandet anordnat opinionsmöte den 13 april. Ordf., fröken Valborg Olander, föredrog några utdrag ur regeringspropositionen, varefter fröken Cecilia Francke talade över ämnet: "Kvinnorna och kvinnornas ansvar" samt utvecklade de synpunkter, som Vita Bandskvinnorna ha på rösträttsfrågan. T. f. borgmästaren E. Lyberg höll ett anförande över ämnet: "Varför är högernumera motståndare till kvinnorösträttskravet?" och fru Ellen Hagen redogjorde för den moderna kvinnorösträttsrörelsens utveckling och arbete. Mellan talen sjöng en kör några fosterländska sånger samt "Kvinnornas lösen". Sist sjöngs unisont "Du gamla, du fria". Mötet var besökt av 400 personer.

Forshaga F. K. P. R. hade jämte Vita Bandet anordnat opinionsmöte den 14 april. Som talare medverkade riksdagsman Berg i Munkfors och fröken Cecilia Francke. Bådas föredrag mottogs med kraftigt bifall. Forshaga arbetares manskör utförde präktig sång. Besökarnas antal var 450 personer, varaf hälften var kvinnor. Doktor E. Thorelius avslutade det vällyckade mötet med ett uttalande i samma riktning som föredragshållarna, vilket även mottogs med varmt bifall.

Färgelanda F. K. P. R. hade anordnat offentligt möte tisdagen den 9 april. Trots den svåra snöstormen var anslutningen stor. Såsom talarinnor uppträdde fröken Sofia Svensson och Ruth Bergius. Mötet öppnades av ordf. Fröken Bergius höll därpå ett kortare anförande om "Skälen för kvinnans rösträtt" med särskild anslutning till den kungl. propositionen. Därefter talade fröken Svensson om "Den kvinnliga rösträtts-sakens utveckling i Sverige", varvid hon särskilt behandlade: 1) De politiska partiernas ställning till kvinnornas rösträttskrav och 2) De kvinnliga rösträttsföreningarnas ställning till de politiska partierna.

Efter föredragen upplästes "Kvinnornas lösen" av K. G. Ossian-Nilsson och "Varför fru Håkansson gick in i rösträttsföreningen" av Frigga Carlberg. Därefter spelades "Varför fru Håkansson dotter gick in i rösträttsföreningen" och "Sveriges kvinna i ord och bild", vilka båda mottogs med livliga bifallsyttringar. Mötet var besökt av 110 personer. Flera nya medlemmar anmälde sig till inträde i föreningen.

Färila F. K. P. R. höll sitt årsmöte den 9 april i samband med den av centralstyrelsen bestämda Kvinnorna dag. Sedan ordföranden i ett kort anförande redogjort för dagens betydelse och uppläst fru Klara Lindhs "Den svenska kvinnorösträttsrörelsens historia", upplästes och antogs den föreslagna resolutionen, varefter förhandlingarna enligt 4 § i våra stadgar för april-sammanträdet genomgicks. Mötet var dagen till ära festligt anordnat, varvid förekom sång, musik m. m.

Gävle F. K. P. R. hade den 16 april anordnat opinionsmöte. Sedan mötet öppnats av fru Klara Lindh, höll fru Ella Billing aftonens första föredrag, vari hon särskilt betonade att kvinnornas rösträttskrav var ett krav på rättvisa. Det andra föredraget hölls av redaktör K. M. Lindh, som redogjorde för den kungl. propositionen. Vid mötet utfördes sång av en kvartett, och som avslutning sjöngs unisont "Du gamla, du fria". Mötet var besökt av 400 personer.

Göteborgs F. K. P. R. hade tillsammans med flera andra kvinnoföreningar anordnat opinionsmöte den 9 april. Sedan fröken Eva Rodhe utsetts till mötets ordförande och uttalat den förhoppningen att mötet måtte stå höjt över allt partisinne, höll fru Frigga Carlberg ett föredrag, vari hon skisserade kvinnorösträttsens historia och framhöll betydelsen av kvinnans fulla medborgarskap. Representanter för de föreningar, som jämte F. K. P. R. inbjudits till mötet, hade därefter ordet. Samtliga uttryckte kvinnornas glädje och tacksamhet över den kungl. propositionen. I övrigt utfylles programmet med sång av fröken Elsa Stenhammars kör, som sjöng delar av rösträttskantaten, samt med uppläsning av en av Olive Schreiners "Dreams" i svensk översättning. Mötet, som avslöts med unisont avsjungande av "Du gamla, du fria", var besökt av 1,000 personer.

Hjo F. K. P. R. hade anordnat opinionsmöte den 8 april. Fru Frigga Carlberg talade över propositionen och utredningen, och programmet utfylles med sång samt uppläsningar av fru Öberg och fröken Torenson, ett kortare anförande av d:r Öberg m. m. Mötet var besökt av 125 personer.

Hvellanda F. K. P. R. hade den 8 april anordnat opinionsmöte, varvid fil. kand. J. Fager höll föredrag över ämnet "Kvinnans ställning och uppgift i samhället". Mötet var besökt av 100 personer.

Hälsingborgs F. K. P. R. hade tillsammans med Vita Bandet anordnat opinionsmöte den 11 april. Först sjöng en kör tre sångnummer, varpå fru Anna Bugge-Wicksell höll ett ur alla synpunkter briljant föredrag om "Den politiska rösträttens betydelse för kvinnorna". Hon gav därvid en skildring av kvinnorösträttsfrågans utveckling från 1906 och betecknade den kungl. propositionen som början till

slutet på kvinnornas rösträttskamp. Författaren K. G. Ossian-Nilsson uppläste därefter några av sina dikter: "Kvinnornas lösen", "Arbeterskan", "Emigrationen" och "Nu komma de svenske", vilka mottogs med varmt bifall. Till slut sjöngs unisont "Du gamla, du fria". Mötet var besökt av 300 personer.

Härnösands F. K. P. R. hade tillsammans med Vita Bandet anordnat opinionsmöte den 8 april. Mötet öppnades med unisont avsjungande av "Vårt land". Fru E. Setterlind hälsade de närvarande välkomna med ett kortare anförande, vari hon bemötte de vanligaste argumenten mot kvinnans rösträtt. Sedan riksdagsman A. J. Hagström valts till mötets ordförande, höll fru H. Kallstenius föredrag om den svenska kvinnans uppvaknande. Därefter hade fru G. Åsard ett anförande över ämnet "Vita Bandet och rösträtten", vari kraftigt underströks kvinnornas insats i fråga om bekämpandet av rusdryckskonsumtionen. Siste föredragshållare var riksdagsman Sundström, som redogjorde för de motiv, som ligga till grund för kvinnorösträttsarbetet samt för frågans läge i riksdagen. Riksdagsman Hagström gjorde slutligen en sammanfattning av grunderna i den kungl. propositionen och föreslog resolutionen. Mötet avslöts med "Du gamla, du fria". Bland publiken, som uppgick till 300 personer, märktes en del av landsbygdsombuden vid det frisinnade valkretsförbundsmötet.

Hörby F. K. P. R. hade den 9 april anordnat opinionsmöte, som trots det rådande ögnynsamma väder var talrikt besökt av intresserade åhörare. Mötet öppnades av fru E. Persson, och förste talare var riksdagsman Ivar Säfstrand, som redogjorde för den kvinnliga rösträttsfrågans nuvarande läge i riksdagen. Därefter talade fru Annie Gunnarsson, som särskilt uppehöll sig vid utredningen och propositionen. Mötet var besökt av 130 personer.

Jönköpings, Huskvarna och Norrahammars F. K. P. R. samt Jönköpings kooperativa kvinnogille anordnade den 8 april opinionsmöte i Jönköping. Trots den samtidigt påbörjade nykterhetskursen i staden, hade mötet vunnit ganska stor tillslutning. Först sjöng Huskvarna hembygdskör "Hör oss Svea" och "Stridsbön", varefter Jönköpings F. K. P. R:s ordförande, fröken E. Anlin, hälsade de närvarande välkomna och gav en resumé av de kvinnliga rösträttssträvandena i vårt land, berörande lika arvsrätt för kvinnor, den kommunala rösträtten för kvinnor och kvinnornas myndighetsförklaring, som ock Fredrika Bremers insats i kvinnoemancipationen. Så uppräknades i riksdagen inlämnade motioner angående kvinnornas rösträtt och deras resultat, varefter delar av den kungl. propositionen upplästes. Sedan åter några sångnummer föredragits, höll fru E. Wærn-Bugge föredrag om "Kvinnans uppgift i kampen för tillvaron". Det formfulländade föredraget, framburet med varm entusiasm för kvinnornas ansvar och ställning i samhället, belönades med livliga applåder. Mötet bevistades av omkring 300 personer och avslöts med unisont avsjungande af "Du gamla, du fria".

Kalmar F. K. P. R. hade den 10 april under stor tillslutning av medlemmar anordnat fest å Stadshotellet med uppläsning, kör- och solosång samt föredrag av fru H. Runbäck om "Kvinnofrågans utveckling". Utdrag ur den kungl. propositionen upplästes.

Karlshamns F. K. P. R. Då ett stort frisinnat möte (Blekinge läns frisinnade valkrets-förenings årsmöte) hölls i Karlshamn den 8 april, ansåg föreningen det icke vare sig lämpligt eller möjligt att samma dag eller omedelbart därefter anordna ett opinionsmöte. I stället hölls den 8 april på aftonen ett föreningsmöte, varvid föreningen hade glädjen se representanter för fyra av länets övriga kvinnliga rösträttsföreningar som gäster. Gemensam supé intogs, varunder förslag väcktes om bildande av ett länsförbund inom Blekinge. Förslaget vann livlig anslutning, och det bestämdes, att frågan med första skulle föreläggas de olika föreningarna till avgörande.

Karlskoga F. K. P. R. hade den 14 april anordnat opinionsmöte. Ordföranden, fröken Hulda Forsgren, inledde mötet med en resumé av rösträttspropositionen. Fru Ebba Danielsson framhöll varmt och övertygande en rad av motstånd till alla kvinno-

rösträtts motståndare, och riksdagsmannen pastor H. Hallén skildrade kvinnorörelsens historia och utveckling och vederlade en hel del slutledningar ur den Widellska utredningen. Mötet var besökt av över 300 personer.

Karlskrona F. K. P. R. hade den 12 april anordnat opinionsmöte. Sedan ordföranden, fröken Sigrid Kruse, hälsat de närvarande välkomna och hälsningstelegram från F. K. P. R. i Ronneby och Sölvesborg samt riksdagsmännen Ingvarsson, Leander och Aug. Larsson föredragits, sjöngs unisont "Rösträttskvinnornas sång". Därpå hölls föredrag av d:r Gulli Petrini, som polemiserade mot vad som från högerhåll sagts om kvinnans rösträtt, speciellt mot hr Lindmans Kalmartal. Mötet, som avslöts med "Du gamla, du fria" var besökt av 500 personer.

Karlstads F. K. P. R. hade tillsammans med Vita Bandet den 13 april anordnat opinionsmöte. Efter ett musiknummer öppnades mötet av F. K. P. R:s v. ordf., fru Greta Gullström. Fru Ellen Hagen höll därpå ett intressant och väl framfört föredrag, som hälsades med kraftiga applåder. Publiken sjöng unisont "Kvinnornas medborgarsång", och fru Hagen utbragte ett av kraftiga hurrarop besvarat leve för den kungl. propositionen. Slutligen sjöngs unisont "Du gamla, du fria". Mötet var besökt av 400 personer.

Kils F. K. P. R. avhöll sitt opinionsmöte den 8 april. Sedan ordf., fru Adèle Melén, öppnat mötet och angivit avsikten med detsamma, höll riksdagsman Aug. Lindh föredrag om den kvinnliga rösträttsfrågans uppkomst och utsikterna för dess lösning. Mötet var, trots snöstormen, besökt av 70 personer.

Krokstrands F. K. P. R. hade den 13 april sitt opinionsmöte. Efter ett par musiknummer öppnades mötet av F. K. P. R:s ordf., fröken Serafia Svensson, som redogjorde för mötets betydelse, varefter ordet lämnades åt pastor Karlsson från Strömstad, vilken i sitt föredrag skildrade kvinnans ställning i samhället från äldsta tider tills nu. Därefter uppläste ordf. den av V. U. utsända resolutionen, som antogs av omkring 70 män och över 120 kvinnor. Sedan en damkör sjungit en del sånger, talade hr Wallin för männen, vilka för tillfället gjort vad de kunnat, då de antagit resolutionen, men ville också uttrycka sin önskan, att den kungl. propositionen i frågan må bli antagen, om ej nu med den sammansättning, som Första kammaren nu har, så dock i en snar framtid. Därefter spelade Krokstrands musikkår, och folksånger sjöngos av både mans- och damkörer. Till sist upplästes några poem, som efterföljdes av folksånger, och sedan mötet avslöts, avslutades det med en marsch av musikkåren.

Köpings F. K. P. R. avhöll onsdagen den 10 april stort opinionsmöte i Godtemplarsalongen, som blev fullsatt av 500 deltagare. Lokalen var festligt prydd med flaggor och blommor och talarestolen med band och flaggor i F. K. P. R:s färger. Efter musik av Köpings stråkkapell och hälsningstal av redaktör Segerborg höll fröken Elin Wahlquist föredrag om den kvinnliga rösträttsfrågans nuvarande läge, därvid hon höll en skarp vidräkning med högers uttalanden om kvinnlig rösträtt. Det väl fram-sagda, formfulländade föredraget applåderades kraftigt. Härefter följde vackra musikstycken, väl lyckade tablåer, illustrerande kongresskantaten, som samtidigt upplästes. Till sist sjöngs "Du gamla, du fria", och så var det väl lyckade mötet slut, men förbliver ett minne, som ingen närvarande skall glömma.

Landskrona F. K. P. R., Vita Bandet m. fl. kvinnoföreningar hade den 9 april anordnat opinionsmöte. Mötet öppnades av föreningens ordförande, doktorinnan Agnes Sjöberg, som i ett kortare anförande påvisade skälen för kvinnlig rösträtt och valbarhet på samma grunder som för män. Ordet lämnades så åt fröken Sigrid Kruse, som på sitt kända väckande och entusiasmerande sätt gav en redogörelse för rösträttsfrågans läge och kvinnans ställning i vår tids kommunala och politiska liv. Fru Elsa Hallberg-Sjöström, vår bekanta nykterhets-kämpe och rösträttskvinna, höll därpå ett av övertygelsens värme genomdat föredrag över "Kvinnan och nykterhetsarbetet", bevisande med statistikens hjälp dryckenskapens förfärande resultat och ställande en vädjan till kvinnan att gå

främst i ledet för bekämpandet av vår värste nationalfide. Sista föredraget, av juris studerande fröken Elisabeth Nilsson, behandlade ämnet "Ungdomen och rösträtten". Samtliga föredrag belönades med livliga applåder. Mellan föredragen utfördes sång av en tjugo röster stark manskör — Landskrona allmänna sångförening. Avslutningstal hölls av ordf. Cirka 250 personer, mest kvinnor, men ett ej ringa antal män, bevisade mötet.

Ljusdals F. K. P. R. hade den 10 april med anledning av den kungl. propositionen samlats å skolköket, vars sal var smyckad med blommor och en vacker flaggdekoration. Först hölls föreningsmöte, och därefter vidtog ett angenämt samkväm. Slutligen upplästes den k. propositionen samt justitieministerns anförande vid dess framläggande för riksdagen.

Luleå F. K. P. R. hade den 12 april anordnat opinionsmöte, som inleddes med ett hälsningstal av ordf., fröken Märta Bucht. Sedan sång utfördes av en damkör och rösträttskantaten upplästes, höll seminarieadjunkten E. Lyttkens ett med mycket livligt bifall mottaget föredrag vari han punkt för punkt bemötte de skäl, som anförts mot kvinnans rösträtt, samt slutligen framhöll de skäl, som tala för densamma. Sist sjöngs unisont "Du gamla, du fria". Mötet var besökt av över 300 personer, och F. K. P. R. hade glädjen att efter mötets slut anteckna åtskilliga nya medlemmar.

Lunds F. K. P. R. höll opinionsmöte den 10 april. Den festligt dekorerade salen var fullsatt av omkring 250 personer. Föredrag hölls av prof. S. Herner, som ironiserade över den alltid återkommande motiveringen för samhällets motstånd mot varje rubbing av männens privilegier, av doc. Hilma Borelius samt av fru Anna Bugge-Wicksell. Fröken Leijonhufvuds rösträttskantat upplästes känsligt och vackert av fröken Diehl, och mellan föredragen sjöng en liten kvinnokör under anförande av fru Ekelöf Ossian-Nilssons och Hugo Alfvéns rösträttsång samt den internationella rösträttsången; vid mötets slut sjöngs "Du gamla, du fria" unisont.

Lyssekils F. K. P. R. hade tillsammans med Socialdemokratiska kvinnoklubben och Vita bandet anordnat opinionsmöte den 17 april. Huvudtalare var fru Gurli Hertzman-Ericson. Mötet var besökt av 70 personer.

Malmö F. K. P. R. hade anordnat offentligt opinionsmöte å Arbetareföreningens sal, tisdagen den 9 april. Mötet öppnades av föreningens ordförande, fröken Stina Hellgren, varefter ledamoten av riksdagens Första kammare N. Bruce i ett kortare anförande bemötte de av högern framställda skälen mot kvinnlig rösträtt, av vilken talaren vore en varm anhängare. Därefter talade dr. Gulli Petrini. Hon erinrade om att denna dag vore en glädjens och tack-samhetens dag. Genom några korta drag ur den svenska kvinnorösträtts riks-dags-historia bevisade hon det ogrundade i det från högerhåll framställda påståendet, att den kungl. propositionen vore "en över-rumpling". Mötet räknade omkring 400 deltagare. Det avslutades med att en föreningsmedlem deklamerade rösträttskantaten och med "Du gamla, du fria", som avsjöngs unisont. Den i svenska och rösträttsfärgerna festligt smyckade salen bidrog i sin mån att giva ett stämningsfullt intryck.

Markaryds F. K. P. R. avhöll opinionsmöte den 10 april, varvid folkskollärarinnan Hildegard Herthelius höll föredrag över ämnet: "Vad kvinnorna arbetat och vunnit". Musik och sång förekom vid mötet, som var besökt av 40 personer.

Marstrands F. K. P. R. hade den 8 april på stadshotellet anordnat ett offentligt möte. Salen var vackert dekorerad med flaggor och grönt. Omkring 175 personer, de flesta kvinnor, hade festklädda infunnit sig. Efter musik och ett sångnummer hälsades publiken välkommen av ordföranden fru A. Olán. Föredrag om kvinnorörelsens uppkomst och utveckling hölls av fröken Sofia Svensson, varpå fröken Elsa Nygren utförde flera sågnummer på ett förträffligt sätt.

Nora F. K. P. R. jämte den frissinnade föreningen på platsen höll den 14 april å godtemplarlokalen, festligt prydd med blommor och flaggor, opinionsmöte med anledning av regeringens förslag om kvinnorösträtt. Inledningsvis avsjöngs "Vårt land", varefter riksdagsman Elov Ljunggren talade över ämnet: "Det politiska läget just nu — med särskild hänsyn till det föreliggande förslaget om politisk rösträtt och valbarhet för svensk kvinna." Han påpekade särskilt att hon "i all rimlighets namn" väl bör få rösträtt till Andra kammaren, då hon faktiskt såsom stadsfullmäktig redan nu äger

rätt att, indirekt, välja ledamöter till Första kammaren. Lärarinnan Ellen Fröström höll ett mycket uppmärksammat rösträttsföredrag. Mötet, som avslutades med "Du gamla, du fria", räknade 125 deltagare.

Nyköpings F. K. P. R. hade den 14 april anordnat opinionsmöte, varvid fru Elisabeth Wärn-Bugge höll föredrag om den Widellska utredningen. Mötet var besökt av 116 personer.

Ockelbo F. K. P. R. hade den 14 april opinionsmöte.

Oskarshamns F. K. P. R. hade anordnat offentligt möte å stadens teater den 8 april. Efter ett av direktör Sundström mästerligt utförd pianonummer lämnade förenings ordförande I. L. Westeson en kortare, men i hög grad intresseväckande, redogörelse för den svenska kvinnorösträttsrörelsen samt läste därefter upp några punkter ur den kungl. propositionen och uttalade kvinnornas glädje över densamma. Efter några av fru Sundström ypperligt sjungna sånger, framträdde fru F. Stéen-hoff och höll ett utomordentligt och medryckande föredrag över ämnet: "Pressen som människovän." Mötet var besökt av 500 personer, tyvärr kunde lokalen inte rymma de skaror, som fingo vända om. Med avsjungandet av "Du gamla, du fria", avslutades den i allo lyckade och stämningsfulla aftonen.

Ousby F. K. P. R. höll den 10 april opinionsmöte, varvid riksdagsman G. Eliasson höll föredrag över ämnet "Några av de skäl, som tala för och emot kvinnans politiska rösträtt samt rösträttsfrågans nuvarande läge". Efter ett musiknummer talade sedan fru Annie Gunnarsson. Mötet avslöts med unisont avsjungande av "Du gamla, du fria" och var besökt av 250 personer.

Piteå F. K. P. R. hade den 17 april anordnat opinionsmöte, som inleddes med ett kort hälsningstal av fru Lotten Lindgren, varefter följde uppläsning av rösträttskantaten samt sång och musik. Redaktör G. Segersten lämnade därefter ett referat av den kungl. propositionen. Efter ytterligare ett par sång- och musiknummer avslöts mötet med "Du gamla, du fria".

Ronneby F. K. P. R. hade den 12 april anordnat opinionsmöte, som öppnades av ordföranden, fru Augusta Tonning, vilken uttryckte sin glädje över att kvinnornas rösträttsfråga nu kommit så långt som till en kungl. proposition. Sedan en damkör sjungit "Kvinnornas sång", talade pastor R. Thomaus om betydelsen av kvinnans rösträtt samt därefter fru Anna Bugge-Wicksell. Mötet avslöts med unisont avsjungande av "Du gamla, du fria" och räknade 250 deltagare. Säkert slog Ronneby F. K. P. R. den dagen ett slag för sin sak, vars verkningar ej skola utebli.

Sala F. K. P. R. antog på förenings-sammanträde den 16 april den gemensamma resolutionen.

Sandvikens F. K. P. R. hade den 9 april anordnat opinionsmöte, som var besökt av ett 50-tal personer, varav den övervägande delen var kvinnor. Sedan fröken Lilly Nilsson uppläst K. G. Ossian-Nilssons dikt "Kvinnornas lösen", höll apotekaren H. F. Gustrin ett föredrag, vari han redogjorde för den vid årets riksdag framlagda kvinnorösträttspropositionen och motiveringen för densamma.

Skara F. K. P. R. hade den 15 april anordnat opinionsmöte. Mötet inleddes av läroverksadj. E. Janson, som föredrog en av hans bror skriven dikt. Apotekare Halldin och fru Jenny Velander voro aftonens talare. Dessutom förekom sång av fru E. Boustedt och operasångaren C. Lundquist, varjämte fru Elisabeth Kuylenstierna-Wenster uppläste en av henne själv författad dikt, "Hand i hand". Mötet avslöts med unisont avsjungande av Axel Lundegårds "Fosterlandet" och "Du gamla, du fria" och var besökt av 500 personer.

Skee F. K. P. R. hade den 7 april anordnat opinionsmöte med föredrag av fröken Signe Wollter, som gick skarpt till rätta med ministären Lindman, medan hon å andra sidan uttalade rösträttskvinnornas förtroende för den nuvarande regeringen. Mötet var besökt av 100 personer, och flera nya medlemmar ingingo i föreningen.

Skutskärs F. K. P. R. hade den 13 april anordnat opinionsmöte. Talare var notarien C. Björkling från Älvkarleö, som i ett sakrikt föredrag redogjorde för den historiska utvecklingen av de rättigheter kvinnorna i vårt land hittills erhållit. Musik och unison sång utfördes.

Sköns F. K. P. R. anordnade den 13 april offentligt möte. Fröken Elin Nilsson från Sundsvall höll ett med stort intresse hört föredrag, vari hon på ett utmärkt sätt redogjorde för kvinnornas rösträttsarbete och

frågans nuvarande läge. Mötets program upptog för övrigt musik för orgel och fiol, sång av en för tillfället bildad damkör samt uppläsning av Selma Lagerlöfs stämningsfulla skildring av Fredrika Bremer i berättelsen "Mamsell Fredrika" i "Osynliga länkar". Mötet var besökt av 150 personer.

Sollefteå F. K. P. R. hade den 24 april anordnat opinionsmöte med fru H. Kallstenius och fl. kand. H. Nordström som talare. Mötet var besökt av 200 personer.

Stenstorps F. K. P. R. hade den 14 april anordnat opinionsmöte i tingshuset. Till stor glädje för föreningen var stora salen därstädes alldeles fullsatt av åhörare vid mötets början. Först sjöngs ps. 124 v. 1 gemensamt varpå fru Julia Rydström, ordf. i F. K. P. R. i Stenstorp, hälsade de närvarande välkomna. Föredrag hölls av apotekare Halldin. Fru Rydström uppläste den i Stockholm sistlidne sommar utförda rösträttskantaten samt den kungl. propositionen om kvinnans politiska rösträtt. Hr Gunnar Lavén, Stenstorp, utförde, ackompanjerad av fr. Rydström, vacker musik till violin. Sång presterades därefter av stationsskrivare Fischer samt av en mindre kör. Samtliga uppträdande hälsades med kraftiga applåder. Mötet var besökt av 200 personer.

Strängnäs F. K. P. R. hade den 21 april anordnat opinionsmöte med tal av löjtnant Giesecke och fru Elisabeth Wärn-Bugge.

Strömstads F. K. P. R. hade den 15 april opinionsmöte, som var besökt av omkring 150 personer. Programmet inleddes med avsjungandet av "Vårt land", varpå mötet öppnades med ett inlednings- och hälsningsanförande av fröken Ingrid Nilsson. Här-efter höll fru Gurli Bertzman-Ericson från Göteborg ett intressant och sakligt föredrag om "Kvinnan och utvecklingen" i anslutning till den kvinnliga rösträtten. Föredraget åhördes med det största intresse och talarinnan belönades med kraftiga applåder. Fru Anna Schöjler föredrog några solonummer å fiol, vilka senterades livligt. Sist uppstämde unisont "Du gamla, du fria", och så var det i allo lyckade mötet slut.

Söderköpings F. K. P. R. hade anordnat ett opinionsmöte den 15 april. I egenskap av v. ordf. hälsade doktorinnan Märta Hellström de närvarande välkomna och erinrade därvid om vilken betydelse året 1912 har för F. K. P. R:s verksamhet. Fru Frigga Carlberg höll därefter ett föredrag, i vilket hon berörde den kungl. propositionen och dess motivering. Efter föredragets slut uppläste fröken Inez Dahlberg Sigrd Leijonhufvuds kantat, och ett musiknummer utfördes. Därefter besteg fru Malla Grönlund talarstolen och talade med entusiasm om kvinnans människovärde. Till slut sjöngs unisont "Du gamla, du fria". Mötet var besökt av 150 personer.

Södertälje F. K. P. R. hade den 3 april anordnat opinionsmöte. Därvid förekommo föredrag av borgmästare J. Pettersson och fru C. Sahl-von Koch. Den förstnämnde talaren redogjorde för gången och utvecklingen av kvinnornas rösträttsfråga från dess första framträdande och till dess nuvarande läge samt för regeringens proposition om rösträtt och valbarhet för kvinnor. Fru von Koch talade över ämnet: "Varför ha de amerikanska kvinnorna ej rösträtt?" För att ge mötet den festliga och högtidliga karaktär, som dagen krävde, vidtog efter talen en konstnärlig avdelning av programmet, varvid synnerligt vackert sång och stämningsfull uppläsning förekom. Mötet var besökt av 150 personer.

Sölvesborgs F. K. P. R. avhöll opinionsmöte den 11 april. Mötetslokalen var smakfullt dekorerad i vitt och gult. Högtidstalen hölls av doktor Gulli Petrini och kamrer N. P. Olsson. En damkör sjöng "Kvinnornas lösen", "Sten Sture" och "Frihetssång", och Sigrd Leijonhufvuds rösträttskantat upplästes. Mötet var besökt av mer än 200 personer och gjorde ett mäktigt intryck.

Tidaholms F. K. P. R. och föreningen Vita Bandet hade i tisdags anordnat ett opinionsmöte för den kvinnliga rösträtten. Mötet inleddes med några välkomstord af rösträttsföreningens ordförande fru Nyman. Därefter beträddes talarstolen av författarinnan fru Gurli Hertzman-Ericson, som i ett längre föredrag talade över kvinnornas frigörelsekamp.

Tierps F. K. P. R. hade den 9 april anordnat opinionsmöte med föredrag av friherrinnan Ebba Palmstierna och sång av dr. Palmqvist. Mötet var till följd av den svåra snöstormen endast besökt av 50 personer.

Tingsryds F. K. P. R. hade den 13 april anordnat ett opinionsmöte, vilket var talrikt besökt av såväl män som kvinnor. Sedan ordföranden hälsat de närvarande välkomna, höll fröken Sigrd Kruse från Karls-

krona föredrag om kvinnans samhällsuppgift. Därefter upplästes fröken Sigrd Leijonhufvuds kantat samt K. G. Ossian-Nilssons rösträttsång. Flera nya medlemmar ingingo i föreningen.

Trollhättans F. K. P. R. hade den 8 april ett ståtligt opinionsmöte, besökt av omkring 300 personer. Talare voro riksdagsman Gustaf Strömberg, fröken Signe Wollter och pastor Nils Hehrne. Fröken W. talade om betydelsen av de opinionsmöten, som nu anordnas landet runt, och den kungl. propositionens innebörd. Riksdagsman S. talade om "Folkliga frågor inför riksdagen" och betecknade naturligtvis kvinnornas rösträttsfråga som den viktigaste som föreligger till lösning. Pastor H. talade om rösträttsfrågan ur rättfärdighetssynpunkt. Sång av manskvartett samt deklamation förekom. Salen var smakfullt dekorerad i gult och vitt och till mötet särskilt förfärdigade rösträttsflaggor hängde ut från talarstolen.

Ulricehamns F. K. P. R. avhöll sitt opinionsmöte den 9 april. Programmet upptog uppläsning ur trontalet och propositionen, föredrag av fröken Signe Wollter samt sång och musik.

Umeå F. K. P. R. hade den 8 april anordnat opinionsmöte. Därvid talade ordföranden i Umeå moderata valmansförening rektor Lindgren om kvinnorösträttsfrågan såsom stående i viss mening över partierna samt bemötte några invändningar, som framställdes mot kvinnornas rösträtt. Vidare talade folkhögskolelärarinnan fru Ingeborg Holmström-Vifäll om kvinnorösträtten från de gifta kvinnornas synpunkt och ledamoten av Första kammaren redaktör G. Rosén om vänsterns arbete för kvinnorösträttsfrågans lösning. Mötet var besökt av 400 personer.

Uppsala F. K. P. R. höll den 9 april ett opinionsmöte å Norrlands nation, besökt av omkring 500 personer, däribland ett mindre antal män. Mötet inleddes med några musiknummer av Upplands artilleriregementes musikkår, varefter fru Teresia Eurén höll ett med applåder mottaget anförande i bunden form. Därpå intogs talarstolen av fru E. Söderman, som talade över ämnet "Varför socialt intresserade kvinnor önska rösträtt". Prof. N. Edén utvecklade därefter innebörden av den kungl. propositionen och betonade särskilt att det politiska livet behöver kvinnorna. Slutligen framhöll fru Ella Billing att kvinnornas rösträttskrav är ett krav på rättvisa. Fru Hagen utbragte ett leve för rösträttsförslaget antagande, vilket besvarades med kraftiga hurrarop och fanrarer.

Varbergs F. K. P. R. samt lokalavdelningen av Vita Bandet avhöll den 13 april opinionsmöte. Mötet, som var offentligt och med fritt inträde, var besökt av 440 män och kvinnor — huvudsakligen kvinnor. Antalet deltagande kan förhållandevis kallas storartat. Föredrag hölls av fröken Sofia Svensson, som sakrikt, måttfullt och värdigt gav en skildring av kvinnorösträtts historia i vårt land, från Järtas, de Geers, Fredrika Bremers dagar allt intill nuvarande stund. Programmet utfylldes av tablåer, sång och musik.

Visby F. K. P. R. hade tisdagen den 9 april å Högre allm. läroverkets högtidssal anordnat opinionsmöte. Mötet, besökt av ett sextiotal deltagare, öppnades av ordföranden, fru Carolina Benedicks-Bruce, som därefter uppläste delar ur den kungl. propositionen. Sedan höll den ende på Gotland bosatte medlemmen av Männens förbund för kvinnans politiska rösträtt, kaptenen vid Gottlands infanteriregemente Axel Bolin ett särdeles intressant och sakrikt föredrag om "Kvinnans rösträtt". Efter att ha påmint om anledningen till mötet, redogjorde talaren för de skäl, som han ansåga tala för kvinnans rösträtt. Talaren uppehöll sig även vid den av den Lindmanska regeringen föranstaltade "utredningen". Efter föredraget utbragte talaren ett leve för konungen, följt av ett fyrfaldigt hurra, varpå kungssången sjöngs. Därefter följde ett även av fyrfaldigt hurra åtföljt leve för Sverige. Sedan deklamerade fru Bruce och kapten Bolin Sigrd Leijonhufvuds och Elfrida Andréas Kantat, och fru Marta Olofsson sjöng "Kung Heimer och Aslög" samt Heidenstams "Medborgarsång", allt mottaget med livligt bifall.

Västerås F. K. P. R. hade den 21 april anordnat opinionsmöte med fröken Anna Whitlock och redaktör Anders Pers som talare. Mötet var besökt av 200 personer.

Östersunds F. K. P. R. hade den 10 april tillsammans med några i frågan intresserade anordnat samkväm. Ordföranden, fröken Anna Hultqvist, höll därvid ett anförande vari hon bland annat framhöll de all-

Kvinnorösträttens riksdagshistoria.

Av Gulli Petrini.

Fredrik Borgs motion.

Första gången kvinnans politiska rösträtt på allvar behandlades i riksdagen torde ha varit år 1884, då den gamle frihetskämpen Fredrik Borg i Andra kammaren väckte motion om valrätt och valbarhet för kvinnor på samma villkor, som då gällde för män.

Det vilar över hr Borgs motion en viss enkelhet och klarhet. Den är ganska kort och utmynnade i ett yrkande att början av § 14 Riksdagsordningen erhåller följande lydelse:

Valrätt tillkommer inom den kommun, där de bosatte äro, en var i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad man och kvinna, vilken o. s. v. samt § 19:

Till ledamöter i Andra kammaren kunna endast väljas personer ...

Motiveringen börjar med ett påpekande av, att Andra kammaren flera gånger uttalat sig för en utsträckning av den politiska rösträtten (för män), men "Första kammarens beklagda nej har dock varit lika envist som Andra kammarens vidhållande av sitt reformsträvande i denna punkt". Hr Borg anser huvudskälet härtill ha varit att Första kammaren fruktade, att tyngdpunkten för den politiska makten inom Andra kammaren skulle övergå till personer, för vilkas politiska kvalifikationer den ej ansåg sig ha tillräckliga garantier. En dylik tveksamhet borde ej möta vid denna reform, då de kvinnor, som skulle komma i åtnjutande därav, voro alltför få för att överflygla männen. Sedan talar han om de ökade fri- och rättigheter kvinnan fått under de sista årtiondena — särskilt nämnes den kommunala rösträtten —

männa synpunkter som tala för kvinnans rösträtt, vilka framställdes i den nu föreliggande regeringspropositionen. Mötet präglades alltigenom av en glad och angenäm stämning. Sång utfördes av fröknarna Hultqvist och Hallberg. 4 nya medlemmar anmälde.

Öxnereds F. K. P. R. avhöll den 8 april opinionsmöte därstädes samt påföljande dag ett dylikt vid Brinkebergs kulle. Lärarinnan fröken Hilma Jakobsson gav en kort översigt över frågans uppkomst, dess utveckling samt nuvarande läge. Å båda ställena talade landstingsman Albert Johansson, vilken i ett sakrikt och väl framsett föredrag påvisade det berättigade i nämnda regeringsförslag samt något berörde de olika partiernas ställning till nämnda fråga. Musik utfördes av ingenjör G. Granér samt sång av ett 10-tal flickor, vilka bland annat med kraft sjöngo "Kvinnornas lösen". Mötena voro besökta av 160 personer.

I Spårvagnen.

Just som vi skulle gå, kom tidningen, och jag stoppade den i min kappficka för att läsa den under den långa spårvägsfärden. I sällskap hade jag en vacker flicka, och när vi kommit upp i vagnen, gav jag det lösa bladet åt henne och vecklade själv ut ytterarket. Jag gjorde detta fullkomligt oskuldslut, blott därför att jag var spänd på hur det senaste numret av rösträttstidningen kunde ta sig ut. Vi läste en stund och växlade ett par repliker: nej, de ha redan haft femtio opinionsmöten, — den här biten av Marika Stjernstedt skall du läsa, tänk, att hon är rösträttskvinna. Men så småningom blev jag medveten om att någonting hade hänt, såg upp och mötte spårvagnens blickar i rund och stillastående häpnad riktade på oss. Jag knuffade på den vackra flickan och intrycket var så överväldigande löjligt att vi brusto i skratt. Hon har ett särskilt sätt att ge till små klara fristående skratt, och nu stänkte de ut över publiken en smula vårdslöst ringaktande, ty — vill ni tro mig mitt herrskap — den unga flickan var högfärdig i

och påpekar, att eftersom mannens rösträtt vilar på hans skattskyldighet, kvinnan, som har samma skyldighet, också bör få samma rättighet.

Konstitutionsutskottet avstyrkte motionen, huvudsakligen på den grund, att "inom vårt land ej förnummits från kvinnornas sida några yrkanden att komma i åtnjutande av de rättigheter, dem motionären vill tillerkänna dem". Utskottet tilltror sig dock icke att säga, "att kvinnan efter sin natur saknar förmåga att bedöma de frågor, som inom det politiska livet förekomma; ett dylikt påstående skulle noggsamt jävas av den erfarenheten, att kvinnan i en mängd förhållanden, de där ligga utom det enskilda livets område, intager en framstående ställning". Fyra reservanter ansågo dock att utskottet bort tillstyrka bifall till motionen, i vad den avser medgivande för kvinnor att erhålla valrätt till riksdagens Andra kammare. Med dessa förenade sig motionären och yrkade således bifall blott till första punkten i motionen.

Behandlingen av motionen i Andra kammaren är mycket intressant att läsa. Man förvånar sig snarast över det stora intresse som den på många håll mötte. Motionen föll visserligen, men blott med 53 röster mot 44, och det är ju vackert så, att den redan då kunde samla så många röster. Att frågan var ny och ägnad att väcka motstånd, ja, t. o. m. löje på somliga håll är ju tydligt, men de 44 rösterna och åtskilligt av vad som sades visade, att Andra kammaren på den tiden var något helt annat och bättre, än vad den blev några år senare, då tullstriden med all sin reaktion i släpdrag bröt in över den. År 1884 fanns det i Andra kammaren män som satte en ära i att vilja hjälpa kvinnorna fram till ökade rättigheter och större möjligheter att göra nytta i samhället. Hr Borg själv öppnade debatten med ett längre anförande, däri han gav en historisk utredning av kvinnans ställning, hänvisade till Herbert Spencer, Stuart Mill m. fl. och citerade Geijer: "Eller huru rimmar sig medgivandet att kvinnan även kan intaga tronen, med den allmänna grundsatsen, att hon i offentliga angelägenheter äger ingen röst? Kvinnor finnas, som uppfyllt de högsta politiska plikter, som kraftigt bidragit att rädda sitt fädernesland. Varje rättskaffens kvinna känner sina förbindelser även mot det allmänna och visar detta även under den mest obemärkta verksamhet. Huru skulle hon ej även i avseende på den allmänna välfärden äga rättighe-

sitt hjärta över att vara rösträttskvinna. Men jag blev generad och höjde tidningen för ansiktet, så att de betydelsefulla orden RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR blevo ännu bättre synliga.

Nu försökte jag läsa Albert Bergströms artikel, men det gick dåligt. Suset omkring mig störde mig, och plötsligt lade jag ner tidningen och tog en rundvy av församlingen, innan den hunnit lägga om sitt ansiktsuttryck, om den eljest brytt sig om det. Därvid såg jag, att vad jag först tyckt vara en enda kompakt och dum häpnad hade många nyanser, och jag iakttog också — och log däråt — att man mindre tycktes förvåna sig över mig, som hade en mera praktisk än prydlig aftonkappa och som såg ut i ansiktet — ja, som en S. B. K. och rösträttskvinna kan bli med åren, än över min unga, söta väninna, med sammetsögon och sammetshatt. Snett emot oss satt en ung dam med ett runt, rosig, friskt och av tankar och mödor fullkomligt oberört ansikte. Hennes toalet var så fulländad, som de små nätta stockholmskorna brukar använda, när de få ge alla vakna timmar på dygnet åt bestyret. Hon hade böjt

ter?" Då Första kammaren redan hunnit avslå motionen, ger hr Borg den en liten gliring och uppmanar Andra kammaren att visa sig såsom innehavare av vårt lands sanna adelskap och fylla dess förpliktelser att beskydda kvinnan, som här bara begär sin rätt.

Friherre Stackelberg ville t. o. m. helst gå längre än reservanterna och ge kvinnan fullständig politisk likställighet med mannen även i fråga om valbarhet. "Jag vill", säger han, "att hon inför grundlagen skall vara likställd med mannen lika väl som hon är det inför strafflagen. Därvid fäster jag mig icke vid om hon har någon särskild fördel av likställigheten, men jag anser denna vara välsignelsebringande för vårt land." I sitt yrkande åtnöjde han sig dock med att instämma med reservanterna.

Men naturligtvis bestod kammaren inte av idel idealister, som ville verka för en reform, endast därför att den var rättvis och nyttig, fastän den icke framvungits av någon folkopinion eller stark agitation.

Den bekante Dalarepresentanten hr Liss Ol. Larsson hade inte inom den ort han tillhörde funnit något behov av reformen, och fann den varken nödig eller nyttig, ett uttalande, som inbragte honom det svaret av hr Borg, att det hade han inte behövt säga, "ty han ställer sig ju i allmänhet emot alla reformer både på det kyrkliga och andra områden".

Det saknades inte ens motståndare i den gammaldags överlägsna manliga stilen, den på vars renässans somliga nu för tiden hoppas. Den rollen åtog sig greve Sparre. Först förklarade han att han inte hade något emot kvinnans likställighet med mannen, men då ville han hennes valbarhet; det skulle vara för oss alla angenämt. Ty jag vill icke bestrida, att det skulle vara intressant, om vi här hade fruntimmerssällskap. Men det vore ju bra obilligt mot Första kammaren att icke unna även den agreementet av hennes närvaro o. s. v. Men den anmärkningen ville han göra, att vi nu äro för trångbodda. Damerna kunde inte så kostymerade, som modet fordrar, komma fram på dessa trånga gångar och nöja sig med det lilla utrymme, som här består oss. Gud vet, om förslaget låter sig genomföras, innan vi byggt om riksdagshuset. Vidare anmärkte han, att vår grundlag inte tillåter en person som är vald till Kammaren att undandraga sig valet, men fruntimren kunde ibland ha laga förfall.

sig fram och satt nu och mönstrade min väninna på ett sätt, som hennes mamma kunde ha sagt henne vara opassande. Hon började med de amerikanska kängorna, spanade efter underkjolen, taxerade skraddarens pris för dräkten, glömde icke handskarna, värderade utseendet ur giftermåls-synpunkt och bedömde med kännaremin den röda sammets hatten. Hela hennes lilla själ låg i ögonen, och hennes ögon sade: varför? hur i all världen kan du bry dig om sånt? Du kan ju bli gift om du vill, har du försökt?

Bredvid mig satt en medelålders, enkelt klädd kvinna, som smygläste över min axel. Jag räckte henne tidningen och sade: var så god, det är vår nya tidning, den kostar bara 75 öre till årets slut.

— Tack så mycket, sade hon, jag har tänkt att prenumerera, men jag kommer mig aldrig för.

— Ge mig 75 öre, sade jag, så skall jag prenumerera, vad är er adress och ert postkontor?

Hon rodnade litet. — Ahnej, sade hon, så dålig är jag ändå inte.

Under våra korta repliker sutto två her-

KVINNAN I HEMMET OCH I YRKET

ÄR BÄST BETJÄNAD
MED EN

"SINGER".

Greve Sparres kvickheter tyckas dock icke den gången ha gjort åsyftad verkan. Flera talare uttalade sin protest mot att en allvarlig fråga blivit behandlad på ett kammaren ovärdigt sätt, och hr Borg svarade honom genom att omtala de tre perioder en fråga har att genomgå: löjets, förargel-sens och aktningens.

Det var nog så, att frågan om kvinnans rösträtt den gången åtminstone för folk i allmänhet ännu befann sig i löjets period, och just därför är det dess mer hedrande för Andra kammaren, att de flesta talarna behandlade den så allvarligt, enkelt och rättvist. Greve Eric Josias Sparre, landshövding i Vänersborg, var trots sin höga börd och ställning just aldrig ansedd såsom någon synnerligen vederhäftig representant, såsom de många anekdoterna om honom från hans riksdagsperiod utvisa. Men hans anförande är väl ändå ett uttryck för hur åtskilligt gott folk den tiden ansågo sig kunna tala om kvinnans politiska rösträtt.

Första kammaren avlog naturligtvis motionen utan votering. Redan då var den det "beklagda nejets" kammarer, när det gällde reformer. Om frisinne och reaktion något växlat i den Andra, så har då den Första varit sig lik i alla tider. Det är först i år som jordskredet börjat nå även den. En röst höjde sig dock även där för hr Borgs motion, och det var bankdirektör A. O. Wallenbergs. Han var ju en man, som flerfaldiga gånger trätt inom skranket för kvinnans rättigheter, även när han som här var en ropandes röst i öknen. År 1884 var han således villig att ge kvinnan politisk rösträtt. Man undrar en smula vemodigt, hur långt hans son, den yngre bankdirektören Wallenberg, även han medlem av Första kammaren, har kommit år 1912.

(Forts.)

EAU MONO

(Professor MONO)

Överträffat medel för erhållande av klar och fräsch hy.
Pris Kr. 3.—, 5 50, och 10.—.

FRANSKA PARFYMMAGASINET

Hovleverantör

21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Riks Tel. 33 09. Allm. Tel. 811.

(KR 476)

rar och stirrade på oss, just på det ogenerade sätt som ingen gentleman skulle använda mot en dam, men vi voro ju rösträttskvinnor. Deras min var nyfiken, road och ömkande på en gång, så vände sig den yngre till den äldre och sade: suffragetter! Och han gjorde en rörelse som om han ville värdera rutorna i spårvagnen.

Jag måste säga, att jag inte var alldeles beredd på att göra dessa erfarenheter.

— Kära du, sade jag till min vän, när vi stigit ur spårvagnen, det var riktigt kusligt och lärorikt det här. Det var som om jag varit en tappad hatt i Norrström.

— Nej, sade flickan och log glatt, du var som den första tussilagon på backslutningen.

— Den första! Vi som har gjort så mycket väsen av oss i så många år! Vi som har blivit voterade om, innan du var född, och vi som har haft tusentals möten och blivit utredda och nu fått kunglig proposition!

— Lugna dig, sade den vackra flickan bekymmerslöst, det var nog en ovanligt dum spårvagn.

Elln Wägner.

Vid Målet—?

(Verser föredragna vid opinionsmötet i Uppsala den 9 april 1912.)

Kämpa, kämpa — och ingenting vinna, vandra tunga vägar och aldrig målet hinna, gäckas av löften, föraktets fagra ord, fallande smulor från överfyllda bord!...

När tålig strävan hoppets näring saknar och hånet blir dess enda svar, då vaknar den svikna väntans förbittrade mod och det, som förut i skymundan stod i misstrons och vanmaktens tyngande skam, av sammanträngd längtan pressas fram, förkastar det långmod, som evigt haft att nöja sig med ett försåtligt "härnäst", och samlar hela sin misskända kraft till ljungande stolt protest!

Vi vilja ej tro på ett nederlag, men se i hoppet vår segers dag och vänta ej svek men ärligt stöd av den räcka hand, som hjälpen bjöd; vi säga varandra: kämpa — och vinna! Vandra tunga vägar och sist — till målet hinna!
Teresia Eurén,
f. Eneroth.

IN MEMORIAM.

Contessa Giacinta Martini har avlidit den 10 mars i Rom. Med hennes bortgång led Italiens kvinnliga rösträttsrörelse en stor förlust.

På den stora italienska kvinnokongressen i Rom 1908, på vilken en seans var anslagen till rösträtten, höll contessa Martini på Capitolium ett tändande föredrag om denna sak, och från detta år daterar sig den egentliga sammanslutningen härför bland Roms kvinnor. Hon blev ordförande för föreningen, som ofta samlades i hennes hem, och trots sin svaga hälsa försummade hon sällan ett möte. Hon var en eldsjäl i en svag kropp, och hennes anföranden buro alltid prägel av den äkta hänförelse, som övertygar, som samlar och försonar, och detta gjorde att de rätt starka skiftningarna inom Roms lilla men ytterst livaktiga rösträttskara villigt enade sig under hennes spira.

De senare åren, då hennes hälsa starkt avtog, överlämnade hon dock alltmer ledningen åt professorerna Teresa Labriola, som allt ifrån början bistått henne i arbetet, trofast stödjande. Italien och kvinnorna i många länder skola minnas Giacinta Martini med den beundran och tack vi alla ägna åt pionjärerna, de modiga, de varmhjärtade.

VI internationella kvinnorösträttskongressens förhandlingar, av vilka första upplagan hastigt utsåldes, har nu tryckts i en ny upplaga. Rekvireras mot postförskott till ett pris av kr. 1:50 från L. K. P. R:s expedition, 6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Nytt rösträttsbrevkort. Skara F. K. P. R. har utgivit ett konstnärligt, av artisten G. Sandström utfört brevkort framställande en ung man och en ung kvinna "hand i hand i hem och stat". Kortet rekvireras mot postförskott hos Skara F. K. P. R:s kassaförvaltare fru Lisa Appelgren, adress Skara. Priset är 5 öre pr styck med 20 proc. rabatt vid köp av minst 50. Det utmärkta agitationskortet förtjänar vidsträckt spridning.

Arbetet ute i landet.

På grund av massan av meddelanden från opinionsmötena med anledning av kungl. propositionen landet rundt måste de föreningsmeddelanden, som inkommit, stå över till nästa nummer.

Det socialdemokratiska partiets ställning till regeringens rösträttsproposition

diskuterades på ett av socialdemokratiska kvinnokongressens verkställande utskott anordnat möte å Folkets hus i Stockholm den 22 april. Beslutet om mötet hade föregåtts av en insändare i Soc.-Dem., undertecknad Elin Lindley, vari bland annat förslaget kringskärades av den gifta kvinnans rösträtt särskilt kritiserats och önskvärheten av ett opinionsmöte mot detsamma förordats. På angreppen svarade kvinnokongressens V. U. med ett uttalande av den förmodan, att riksdagsgruppen fortfarande som hittills skulle komma att arbeta på att få bort alla streck och i synnerhet det särstreck, som skulle drabba de gifta fattiga kvinnorna. Ett avstyrkande av regeringsförslaget i dess föreliggande form ville V. U. däremot icke förorda. Riksdagsgruppen hade ju också redan vid tvenne föregående tillfällen i sista hand röstat för samma förslag. I samma riktning uttalade sig redaktör Hjalmar Branting, som inledde diskussionen på mötet.

"Det måste ärligt erkännas, yttrade redaktör Branting, att regeringsförslaget betecknar ett verkligt framsteg, ehuru rösträttsfrågan icke kan anses löst på rent demokratiska linjer, förrän alla de som blivit ställda utanför kommit med.

— För den fulla allmänna rösträtten bära socialdemokraterna kämpa, men när regeringsförslaget bjuder dem en avbetalning på en miljon röster, vore det oklokt att avvisa dem."

Efter en långvarig och livlig diskussion, där V. U:s och riksdagsgruppens ståndpunkt försvarades av bland andra fröken Anna Lindhagen, fru Amanda Horney, fru Agda Östlund och flera närvarande riksdagsmän, under det att motsidans talan förnämligast fördes av fruarna Ruth Gustafsson och Anna Ekberg, antogs en resolution överensslämande med de i inledningsanförandet framlagda åsikterna.

Den socialdemokratiska motionen i rösträttsfrågan, krävande allmän rösträtt för män och kvinnor från myndig ålder, frambars på onsdagen i Andra kammaren av hr Branting.

Ryska regeringen och kvinnorösträtten. Ministerrådet har förklarat, att en av 40 dumamedlemmar väckt motion om valrätt för kvinnor vid val till riksduman är oantaglig.

Finskt omdöme om Rösträtt för Kvinnor.

I den gammalfennomanska tidningen Uusi Aura skriver fröken Aini Nevander:

Rösträtt för Kvinnor är Sveriges kvinnors rösträttstidning, vars program är: rösträttsfrågans lösning. Oaktat dess lilla format är det ett särdeles piggt blad. Då Sveriges kvinnors rösträttskamp nu pågår som hast, utgör tidningen en viktig faktor i striden, så väl redigerad som den är. Till tidningens medarbetare räknar sig såväl Sveriges som andra länders bästa förmågor och kvinnorösträttsens förkämpar. Bladets omväxlande artiklar göra det lätt, medan uppsatsernas saklighet och exakta stil väcker aktning för Sveriges kvinnor. Även vi kunna icke säga något bättre än förena oss i Carl Lindhagens önskan: må tidningen uppfylla sin uppgift så väl att den snart icke har någon uppgift vidare att uppfylla.

Friska blommor och vackra begrafningskransar
"LA ROSE" Blomsterhandel
30 Sturegatan, Stockholm.

ROHTLIEB & COMP.

Innehavare:
Översättarinnan EMILIE KULLMAN
Kontor:
Nybrogatan 26, Stockholm.

Prima Anthracit i olika krossningar.
Hushållskol, Ookes,
Marlo-Briketter till billigaste priser.

Riks Tel. 40 62.

Allm. Tel. 78 39.

(K. R. 403)

Meddelanden från V. U.

1. Ett ex. av den med anledning av 1911 års kongress betydligt utvidgade årsberättelsen kommer att under första veckan av maj utsändas till varje lokalaförening, efter vilken tid rekvisitioner av årsberättelsen ställas till Skattemästaren, adr. Stockholm 3.

2. Det andra allmänna kvinnorösträttsmötet, till vilket inbjudning utfärdats av Skåneförbundet, kommer att äga rum söndagen den 16 och måndagen den 17 juni. På söndagen anordnas stort offentligt friluftsmöte i Nackarpsdalen. Måndagens mötesförhandlingar bliva förlagda till Lund. Vidare underrättelser om mötet, program m. m. komma att inflyta i närmaste två nummer av Rösträtt för Kvinnor.

3. För publicering av ny förteckning på talare uppmanas alla talare och föredragshållare tillhörande L. K. P. R. att till L. K. P. R:s sekreterare snarast insända namn och adress jämte uppgift på ämnen, tider, villkor m. m.

Ny landvinning.

F. K. P. R. har bildats i Segersta, Hälsingland, efter föredrag av fröken Elin Palm. 25 medlemmar ingingo i föreningen.

Stockholms F. K. P. R. Närmast med anledning av att ett stort antal personer icke lyckades erhålla biljett till opinionsmötet den 14 april anordnar Stockholms F. K. P. R. offentligt möte å Viktoriasalen måndagen den 29 april kl. 8 e. m. Fru Frigga Carlberg kommer här att besvara frågan: "Behöva kvinnorna rösträtten?" och fru Hilda Sachs kommer att tala över ämnet "Männens lagar och kvinnornas solidaritet". Fru Greta Holmgren har lovat bidra med sång och uppläsning.

Borlänge—Stora Tuna F. K. P. R. hade den 17 mars anordnat aftonunderhållning, varvid uppfördes "En enquête i Hades", där gångna århundraden vittna om vår nya sak. Den stora lokalen var nästan till sista plats fylld av en publik, som med upprepade applåder gav uttryck åt sin stora tillfredsställelse med dessa storslagna personligheter från gångna tider. Vacker sång och musik förhöjde ytterligare den trevliga stämning, som hela aftonen rådde.

Den frisinnade ungdomen och kvinnans politiska rätt. Vid sitt senaste sammanträde antog Stockholms Frisinnade Ungdomsförening enhälligt den vid opinionsmötena fattade resolutionen.

Melleruds frisinnade valmansförening hade den 21 april möte, varvid hr A. Andersson från Iväg varmt talade för kvinnornas sak och föreslog resolutionen, vilken enhälligt antogs.

"I mörkaste Småland", fru Frigga Carlbergs bearbetning av G. von Numers "Bakom Kuopio", spelas f. n. i landsorten av Knut Lindroths teatersällskap.

"LA FLEURISTE"
Kungl. Hof-Blomsterhandel
6 MALMSTORSGATAN 6
Allm. Tel. 62 96. Riks Tel. 25 50

P. A. Colljns

Extra Prima
o. Prima
Bomullslärf.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

Lektioner i llnnesömnad

(även blusar, barnkläder m. m.) Praktisk metod, utan träckling. Varje elev disponerar en symaskin.
KARIN EGNÉR, Stockholm.
Sibyllegatan 36. R. T. 35 30, A. T. 210 04.
EVA EGNÉR, Malmö.
Fersens väg 2. Tel. 44 90, ev. 40 83.

Prenumeration i utlandet å RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR sker genom insändande av Kr. 1:75 i postanvisning till tidningens expedition, 6 Lästmakaregatan, Stockholm.

JUS SUFFRAGII

Tidning utgiven av
International Woman Suffrage Alliance
utkommer den 15 i var månad.

Redaktör: Martina G. Kramers, 92 Kruiskade, Rotterdam, Holland.

Prenumeration sker pr år genom insändande av 3 kr. i postanvisning till redaktionen.

Tidningen utgives i en engelsk och en fransk upplaga.

Rösträttsbrevkort.

Brevkort med porträtt och uttalanden av kända förkämpar för kvinnans politiska rösträtt:

Ser. I utgiven av Göteborgs F. K. P. R.
5 öre pr st.; 50 öre pr 12 st.
» II » » Uppsala F. K. P. R.
10 öre pr st.; 1 kr. pr 12 st.
» III » » Paul Heckschers förlag.
10 öre pr st.; 1 kr. pr 12 st.

L. K. P. R:s Expedition,

6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Prenumerera på Rösträtt för Kvinnor!

All prenumeration sker på posten.

Rösträtt för Kvinnors

femte nummer innehåller bl. a.:

Biskopen av Lincoln om kvinnornas rösträttskamp.

Ställningen.

Meddelaktighet och ansvar.

I Fenixpalatset. Av Gwen.

Mot och för. Av Ezaline Boheman.

En bok om en personlighet. Lily

Brauns Memoiren einer Sozialistin. II.

Av Elisabeth Krey.

Kvinnornas dag.

Kvinnorösträttsens riksdagshistoria.

Av doktor Gulli Petrini.

I spårvagnen. Av Elin Wägner.

Vid målet—? Av Teresia Eurén, f.

Eneroth.

Stockholm, Ivar Hæggströms Boktryckeri A.-B., 1912.

Prenumerera på Rösträtt för Kvinnor.